

Koncesija za gospodarsko izkoriščanje državnih gozdov

(gozdnogospodarski pogled na spremembe in dopolnitve Uredbe o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije)

Iztok WINKLER*

Izvleček:

Winkler, I.: Koncesija za gospodarsko izkoriščanje državnih gozdov (gozdnogospodarski pogled na spremembe in dopolnitve Uredbe o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije). Gozdarski vestnik, št. 7-8/2000. V slovenščini, cit. lit. 6.

Spremenjena uredba o koncesiji za izkoriščanje državnih gozdov v Sloveniji prinaša dve bistveni vsebinski novosti, ki spreminjata naravo koncesijskega razmerja pri gospodarskem izkoriščanju državnih gozdov in ga približujeta klasični pogodbi o izvedbi del. Pri prodaji gozdnih lesnih sortimentov pa predvidevata prodajo na javnih dražbah. V prispevku so analizirane vse spremembe in dopolnitve Uredbe o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije. Ocenjene so kot nestrokovne in škodljive.

Ključne besede: državni gozdovi, izkoriščanje gozda, prodobivanje lesa, koncesija, javna dražba, gozdni lesni sortiment.

1 UVOD

Zakon o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 10-432/93 in št. 1-4/96), ki ureja gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči in gozdovi v državni lasti, določa, da s tem premoženjem gospodari Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, pri čemer izrecno pravi, da se pod gospodarjenje po tem zakonu štejeta samo upravljanje in razpolaganje. Za operativno gospodarjenje pa napoluje na različne oblike poslovnih razmerij. Kot poslovno razmerje z dose-danjimi upravljavci gozdov (nekdanjih družbenih gozdov) pa pride pri gospodarjenju z gozdovi v poštev predvsem koncesijsko razmerje. Tako je določila tudi Uredba o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 34-2271/96), ki je koncesijski akt v smislu določil Zakona o varstvu okolja (Ur. l. RS, št. 32/93 in št. 1/96). Ker so gozdovi naravni vir, lahko koncesija vključuje le pravico do njihovega gospodarskega izkoriščanja.

Že ta uredba ima nekaj slabosti, saj v nekaterih elementih odstopa od načel koncesije in razmerja med koncedentom in koncesionarjem v veliki meri dejansko preoblikuje v klasična pogodbeno razmerja, pri katerih si koncedent zadrži več pristojnosti, kot bi si jih pri pravih koncesijskih razmerjih smel (npr. določa letno dinamiko izkoriščanja gozdov, izloča koncesionarja pri pripravljavnih odločitvah o obsegu izkoriščanja gozdov in podobno). Problem pa je nastal, ko je bilo treba na podlagi zakona in navedene uredbe kot

koncesijskega akta skleniti koncesijsko pogodbo s posameznimi koncesionarji. Ker med koncedentom in koncesionarji ni prišlo do soglasja o vsebini teh pogodb, so koncesionarji v skladu z zakonom predlagali sodišču, da odloči o nerešenih vprašanjih. Doslej je bil končan na prvi stopnji le en postopek, o pritožbi pa sodišče še ni odločilo. V drugih primerih so sodišča opravila nekaj začetnih obravnav, nekatera sodišča pa še teh ne. Pri tem je očitno zavlačevanje zlasti s strani koncedenta, ki - v pričakovanju zakonskih sprememb - ni posebno zainteresiran, da bi do sklenitve pogodb sploh prišlo.

Prizadevanja koncedenta gredo vse bolj v smeri večjega vmešavanja v neposredno (operativno) gospodarjenje z državnimi gozdovi, kar je v nasprotju z zakonom, predvsem pa koncedent za to ni strokovno usposobljen. Eden izmed pomembnih kamnov spotike so tudi prodajne cene gozdnih lesnih sortimentov, ki se za izračun plačila za koncesijo oblikujejo s ceno kamionska cesta v gozdu, v praksi pa se les prodaja tudi neposredno pri kupcu ali z vmesno dodelavo, ki povečuje finančni iztržek. Koncesionarji odkupujejo les tudi od zasebnih lastnikov gozdov oziroma opravljajo izkoriščanje tudi v zasebnih gozdovih, pri prodaji pa je ta les pogosto težko ločevati od lesa iz državnih gozdov.

Z neposrednim dogovarjanjem med koncedentom in koncesionarji so poslovna razmerja pri gospodarskem izkoriščanju državnih gozdov dejansko vzpostavljena, čeprav močno motena, kar gotovo ni v prid normalnemu gospodarjenju z državnimi gozdovi.

* dr. I. W., redni profesor, Biotehniška fakulteta, Večna pot 83, Ljubljana, SLO

Spremembe Uredbe o koncesiji za izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 70-3341/00) skušajo rešiti nekatera odprta vprašanja, pri tem pa kot koncesijski akt prekoračujejo okvire, ki jih Zakon o varstvu okolja (23. člen) in Zakon o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije določata za vsebino koncesijskega akta, in so hkrati **grob poseg tudi v poslovno dejavnost koncesionarjev** (npr. z določitvijo načina prodaje lesa).

2 ODMIK OD KONCESIJSKEGA RAZMERJA K POGODBAM O DELU

S spremembami uredbe sta predvideni dve glavni novosti, ki dosedanje koncesijsko razmerje vsebinsko spreminjata v pogodbeno razmerje o izvedbi določenega dela.

Čeprav se morajo letna razmerja, vključno z višino plačila za koncesijo, z aneksom h koncesijski pogodbi (tretji odstavek 7. čl. osnovne uredbe, ki ni spremenjen) določiti vnaprej za naslednje leto, predvidevajo spremembe uredbe še letni obračun na podlagi dejanske realizacije. S tem postavljajo koncesionarja v delovno razmerje, kar pa hkrati pomeni, da postane **koncesionar povsem nezainteresiran za dobre ekonomske rezultate**, saj gre ves učinek dobrega gospodarjenja v prid koncedentu, koncesionar pa dobi plačilo za opravljeno delo po merilih, ki jih v celoti določa koncedent.

Še več, koncesionar tudi ni več zainteresiran za kakovost poskanih gozdnih lesnih sortimentov in njihovo dobro prodajo. Predvidena prodaja gozdnih lesnih sortimentov na javni dražbi tega problema ne rešuje. Tako bo zaradi teh določb nastala materialna škoda tudi za koncedenta, zaradi česar so spremembe uredbe **narodno gospodarsko škodljive**.

3 IZVAJANJE KONCESIJE MORA TEMELJITI NA VZAJEMNEM SODELOVANJU KONCEDENTA IN KONCESIONARJA

Izvajanje koncesije je lahko ekonomsko učinkovito (kar je tudi interes države kot lastnice gozdov), če temelji na vzajemnem zaupanju in sodelovanju koncedenta in koncesionarjev. Okvirni obseg izkoriščanja gozdov je določen z gozdnogospodarskimi načrti in ni razloga, da jih ne bi spoštovali. Znotraj okvirov, ki jih določajo gozdnogospodarski načrti, pa je treba upoštevati tudi realne gospodarske in proizvodne razmere in zato koncesionarja aktivno vključiti v oblikovanje letnega programa izkoriščanja gozdov. Kon-

cedent ne pozna proizvodnih in tržnih razmer in določa program izkoriščanja gozdov preveč administrativno ter slepo sledi samo predlogom javne gozdarske službe. Tudi to lahko negativno vpliva na končne ekonomske učinke.

Nesmislno je tudi, da koncedent sam razčlenjuje letno dinamiko izkoriščanja gozdov in letni program po četrtletjih. To je poslovna zadeva in v celoti jo lahko racionalno napravi le koncesionar, ki upošteva tržne in naravne proizvodne razmere.

Roki, ki jih morata izpolnjevati koncedent in koncesionar, so postavljeni izrazito pristransko, nerealno in v škodo koncesionarja. 1. december kot rok, do katerega mora koncedent izdelati letni program izkoriščanja gozdov, je pozen in koncesionarju ne omogoča pravočasne izdelave sečnospravnih načrtov, njihove uskladitve in preverjanja ter pravočasne sklenitve letnih aneksov h koncesijski pogodbi. Letni program izkoriščanja gozdov bi moral biti izdelan najkasneje do 1. oktobra tekočega leta za naslednje leto.

4 IZRAČUN STROŠKOV IZKORIŠČANJA GOZDOV MORA TEMELJITI NA TRŽNIH ELEMENTIH

Spremenjena uredba predpisuje tudi zgornjo raven stroškov, pri čemer ne upošteva dejanskih ekonomskih in tržnih razmer, ampak posamezne postavke določa administrativno.

Določila o ceni enote dela so brez strokovne podlage oziroma v nasprotju z njo. Nerazumljivo in nesprejemljivo pa je tudi vezanje izhodiščne plače delavcev na plače delavcev v gradbeni dejavnosti. Kolektivne pogodbe so med seboj enakovredne in usklajene in ni mogoče poljubno jemati iz njih postavk, ki so komu všeč, druge pa zanemariti.

Določeni količnik na izhodiščno ceno dela je **prenizek in ne upošteva strokovnih izračunov**, ki jih vsako leto opravijo raziskovalci Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete po mednarodno primerljivi metodi in z upoštevanjem dejanskih stroškov, kolektivne pogodbe ter zakonskih in pogodbenih obveznosti v gospodarstvu. Količnik se iz leta v leto spreminja, zato ne more biti fiksni in določen z uredbo, ki se lahko le občasno spreminja. V letu 2000 je npr. količnik nekoliko višji zaradi večjega števila plačanih nedelovnih dni (prazniki) in dodatne obdavčitve plač.

Zavrniti pa je treba tudi pobude, da bi ceno dela v absolutnem znesku določal kar pristojni minister oziroma da bi uporabljali ceno dela, ki velja za sofinan-

ciranje vlagan v gozdove. Cena dela pri sofinanciranju vlagan v gozdove je izrazito gospodarsko-politična kategorija, ne pa odraz tržnih razmer. To potrjuje tudi dejstvo, da v obdobju 1996-1998 sploh ni bila revalorizirana, leta 1999 pa tako, da je bila revalorizacija izrazito ugodnejša za zasebne lastnike gozdov kot pa za gospodarske družbe.

Na strokovno površnost pri administrativnem določanju elementov cene gozdnega dela kažejo tudi določbe uredbe, ki določajo maksimalne amortizacijske stopnje, ki so povprečne in ki ne upoštevajo, da je višina amortizacije močno odvisna od vrste oziroma tipa traktorja in zlasti njegove letne izkoriščenosti. Sploh pa pri kalkulacijah stroškov dela z gozdarskimi stroji ne izhajamo iz let trajanja delovnega sredstva, ampak iz letnih delovnih ur. Zato so določene amortizacijske stopnje za traktorje prenizke, za žične naprave za nekoliko previsoke.

5 JAVNA DRAŽBA JE PRIMEREN NAČIN PRODAJE SAMO ZA NAJVREDNEJŠE IN REDKE GOZDNE LESNE SORTIMENTE

Določila o javni dražbi kot načinu prodaje gozdnih lesnih sortimentov kažejo na popolno **nepoznavanje trgovine z gozdnimi lesnimi sortimenti**. Javna dražba (licitacija) je smiselna za prodajo najvrednejših ali najredkejših gozdnih lesnih sortimentov, za katere je z licitiranjem mogoče doseči visoke prodajne cene. Nesmiselna pa je za prodajo drugih sortimentov (npr. celuloznega lesa) ali drv, za katere ni veliko različnih kupcev.

Na to opozarjajo tudi izkušnje tistih držav, ki pri prodaji gozdnih lesnih sortimentov poznajo dražbe. Da javne dražbe vseh gozdnih sortimentov niso primerne, govorijo tudi izkušnje iz sosednje Hrvaške, kjer delež lesa, prodanega na javnih dražbah, ne dosega polovice celotne prodaje lesa, dosežene cene na javnih dražbah pa so povprečno nižje od cen, ki jih dosegajo pri prodaji, ki temelji na neposrednem dogovoru med prodajalcem in kupcem (BELJO- REČIČ 2000).

Spremenjena uredba vsebuje nekatera določila o dražbi, ki kažejo na premajhno poznavanje pravil takih prodaj in še posebej posebnosti dražbe gozdnih lesnih sortimentov.

Grobo ekonomistično je določilo, da je na dražbi **dobitnik tisti, ki ponudi najvišjo ceno**. Lahko so pomembnejši še drugi pogoji (npr. plačilni pogoji, poslovna zvestoba in podobno). Zato je primernejši način prodaje gozdnih lesnih sortimentov submisija.

Čas med razpisom in javno dražbo je prekratek, saj mora interesent mora opraviti pripravljajna dela (pregledati sortimente, pripraviti ponudbo, plačati varščino itd). To zahteva več časa, kot ga predvideva spremenjena uredba.

Nerazumljivo je določilo, da je **dražba izvedena tudi, če ni bilo nobene ponudbe**. Kaj je v tem primeru z gozdnimi sortimenti, za katere ni reflektantov? Ali jih prodajalec svobodno prodaja? Po izhodiščni ceni, za katero ni reflektantov, jih še vedno ne bo prodal.

Določba, da sme koncesionar s soglasjem koncedenta prodajati lesne sortimente tudi neposredno, brez javne dražbe, je ohlapna in v uredbi ni kriterijev za taka soglasja. Kaže tudi na prave razloge za izdajo sprememb te uredbe. Ker koncedent na drug način ni uspel dobiti dovolj verodostojnih podatkov o doseženih prodajnih cenah lesa, jih želi za ceno povečanih stroškov formalno pridobiti z javno dražbo, ki pa bo v praksi imela veliko izjem. Postopek dajanja soglasja za svobodno prodajo pa pomeni tudi veliko administracije in s tem dodaten strošek.

Podobno velja za določilo, da **dražba ni potrebna** za količine, za katere je imel koncesionar na dan uveljavitve spremenjene uredbe **sklenjene kupne pogodbe** in za katere terja le predložitev kopij sklenjenih pogodb. Pri tem pa avtorji spremenjene uredbe pozabljajo (ali ne vedo), da imajo koncesionarji s kupci sklenjene tudi samo okvirne letne pogodbe (lahko tudi brez določenih fiksnih cen) in da so pogodbe lahko tudi ustne.

Nekateri koncesionarji gozdne lesne sortimente tudi sami **predelujejo**. Razumljivo je, da sami pri sebi ne morejo sodelovati na javni dražbi. S tem pa so na trgu v neenakopravnem položaju.

Zakonodajalec tako posredno določa, s katero dejavnostjo se lahko ukvarja posamezna gospodarska družba. S tem so **kršena ustavna načela podjetniške svobode in konkurence**.

Spremenjena uredba pa ne upošteva in ne rešuje nekaterih drugih dilem prodaje gozdnih lesnih sortimentov na javnih dražbah in okoliščin, v katerih se odvija gozdna proizvodnja

Najprej so tu nekatere gozdnovarstvene omejitve glede prometa z gozdnimi lesnimi sortimenti, ki med drugim (30. člen Zakona o gozdovih) določajo, da se sme iz gozda spravljati, prevažati in skladiščiti les zimske sečnje (v lubju, obeljen ali predelan) najkasneje do 15. maja, les letne sečnje pa v 30 dneh po sečnji. To določilo bo zaradi trajanja dražbenih postopkov težko spoštovati.

Tudi dohodkovni interes tako koncesionarjev kot konkidenta terja, da so prihodki od prodaje čim bolj enakomerni. Tudi koncedent zahteva mesečno plačilo odškodnine za koncesijo na podlagi letnega programa izkoriščanja gozdov. To pa narekuje pogostejše javne dražbe majhnih količin gozdnih lesnih sortimentov.

Vprašanje je, po katerih **standardih** bodo koncesionarji opredeljevali gozdne lesne sortimente, saj v Sloveniji nimamo obveznih standardov gozdnih lesnih sortimentov, neobvezne pa samo za hlodovino iglavcev. Pri neposredni prodaji se kupec in prodajalec sporazumeta (uskladita) za kakovostne kriterije, pri ponudbi, kjer pričakujemo več reflektantov, pa morajo biti sortimenti nedvoumno opredeljeni. Sicer se vrši prodaja po načelu videno-kupljeno. To pa pomeni, da morajo biti vsi prodajani sortimenti dostopni in ima reflektant možnost presoje kakovosti in količine. To pa zahteva velik dražbeni prostor ali majhno količino lesa na posamični dražbi.

Spremenjena uredba določa, da se koncesionarju za stroške prodaje **priznava do 12 % tržne vrednosti lesa**. Ti stroški bodo **neposredno zmanjšali višino plačila za koncesijo** in s tem prikrajšali državne prihodke. **Smiselni so le, če bodo imeli učinek v doseženi višji prodajni ceni lesa**. Tega pa za večino sortimentov ni mogoče pričakovati. Priznani največji stroški prodaje (12 % tržne vrednosti lesa) **pa ne spreminjajo minimalne obveze koncesionarjev, da plačajo za koncesijo najmanj 3 % prodajne vrednosti lesa**.

Stroški dražbe so v določenem delu fiksni in neodvisni od količine ponujenih sortimentov. To govori v prid dražbam večjih količin lesa naenkrat, kar pa zahteva zbiranje lesa, ustrezen prostor in s tem povečane stroške. Stroški prodaje v višini 12 % tržne vrednosti lesa pa so sprejemljivi le pri dražbi lesa v gozdu ob kamionski cesti. Koncesionarji ne bodo želeli prevajati lesa na posebna dražbena mesta zunaj gozda, če bodo skupni stroški prodaje presegli 12 % tržne vrednosti lesa. To pa bo pomenilo razmeroma pogoste dražbe manjših količin lesa, za katere pogosto ne bo reflektantov, dražbe pa bodo postale zgolj nepotreben strošek.

Uredba ne določa, kaj **sodi v stroške prodaje**. Smiselno bi bilo mednje šteti tiste stroške, ki nastajajo samo zaradi spremenjenega načina prodaje.

V grobem bomo glede na kraj prodaje analizirali dve možnosti dražbe:

1. dražbo gozdnih lesnih sortimentov, ki so pripravljene in sortirane neposredno ob kamionski cesti,

2. dražbo gozdnih lesnih sortimentov, ki so pripravljene in sortirane na posebnem prostoru zunaj gozda.

Od kraja skladiščenja sortimentov je odvisna tudi količina sortimentov, ki je vključena v eno dražbo. Kadar so sortimenti, ki so predmet dražbe, skladiščeni v gozdu, je količina, ki se prodaja na dražbi, praviloma manjša od količine, ki se prodaja na dražbi zunaj gozda. Razlogi so predvsem prostorske narave.

Narava gozdne proizvodnje in poslovni interes koncesionarja (in posredno tudi lastnika) sta, da so **izdelani sortimenti čimprej prodani**. To govori v prid manjšim količinam lesa na eni dražbi in relativno pogostejšim dražbam. Tak je tudi interes kupcev lesa, ki želijo kontinuirano dobavo. Pogostejšim prodajam pa so v prid tudi gozdnovarstveni razlogi.

Koncesionarji so v prvem polletju leta 2000 oddali mesečno povprečno ok. 70.000 m³ lesa, mesečna dinamika je precej enakomerna, vendar pa odvisna od vremenskih razmer in števila delovnih dni.

Mesečno je končana gozdna proizvodnja povprečno na 300 deloviščih, kar pomeni okoli 230 m³ na delovišče.

Tudi če bi za dražbo v gozdu ob kamionski cesti združevali sortimente iz več delovišč oziroma upoštevali, da najdrobnejši les ne bo predmet dražbe, bi to pomenilo mesečno vsaj 150 javnih dražb. Pri tem upoštevamo sortimentno sestavo ponujenega lesa.

Preglednica 1: Sestava oddanega lesa na kamionski cesti v prvem polletju 2000

Iglavci	53 %
- hlodovina	36 %
- ostali tehnični les	3 %
- les za kemično predelavo	14 %
Listavci	47 %
- hlodovina	14 %
- ostali tehnični les	3 %
- les za kemično predelavo in drva	30 %

Vir: podatki gozdarskih gospodarskih družb - koncesionarjev

Za les za kemično predelavo in drva najbrž ne bo interesa za nakup na dražbi in celotna dražba bo samo formalna in nepotreben strošek, ki ni upravičljiv. Bo pa ta les prostorsko zelo obremenjeval, saj gre za droben les.

Priprava in izvedba javne dražbe zahtevata določena strokovna in administrativno tehnična dela ter nekatera posebna dela v samem gozdu oziroma pri pripravi lesa za javno dražbo.

Strokovna in administrativno tehnična priprava javne dražbe zajema naslednja dela:

- ugotovitev količine in sestave lesa za dražbo,
- pripravo javnega razpisa, pripravo dokumentacije za dražbo,
- objavo razpisa,
- zbiranje in odpiranje ponudb,
- odločanje o ponudbah,
- obveščanje ponudnikov o rezultatih dražbe in vrnitev plačanih varščin.

Gozdno tehnična dela pri pripravi lesa za javno dražbo pa so zlasti naslednja:

- a) pri dražbi v gozdu:
 - označevanje izvora lesa,
 - razvrščanje lesa ob kamionski cesti (sortiranje lesa po skupinah sortimentov in drevesnih vrstah).
- b) pri dražbi na posebnem dražbenem prostoru zunaj gozda:
 - označevanje izvora lesa,
 - nakladanje sortimentov in prevoz na dražbeni prostor zunaj gozda,
 - razvrščanje lesa po skupinah sortimentov in drevesnih vrstah,
 - najem zemljišča za dražbo.

Posebno vprašanje je **merjenje in klasiranje sortimentov**, ki se sedaj pri prodaji na kamionski cesti opravlja sproti ob nakladanju kamionov, pri javni dražbi pa bo treba količino in kakovost lesa ugotoviti pred tem. Merjenje na kamionski cesti lahko opravlja delavec pri spravlilu lesa. Ekonomsko ni upravičeno, da bi imeli posebnega merilca, kot je to v navadi pri nakladanju lesa na kamione. Odprto ostaja tudi klasiranje sortimentov. Ocene iz odkazila niso dovolj zanesljive.

Normativne podmene za izračun stroškov javne dražbe (povprečna dražbena količina 230 m³)

Poraba časa in materialni stroški za strokovna in administrativno tehnična dela:

- za pripravo javnega razpisa in dokumentacije za dražbo, za zbiranje in odpiranje ponudb ter odločanje o njih, za obveščanje ponudnikov o rezultatih dražbe: skupaj 7 Nh na dražbo;

- za objavo razpisa v Uradnem listu oz. na spletni strani:

- Stroški objave javne dražbe v Uradnem listu: 476 SIT/vrstico, 20 vrstic, kar pomeni 9.520 SIT/objavo oziroma 41 SIT/m³;
- Stroški objave javne dražbe na spletnih straneh (predpostavka ena spletna stran za GIZ gozdarstva oziroma vse koncesionarje):
 - postavitev 65.000 SIT
 - gostovanje na strežniku 14.400 SIT
 - ažuriranje 1, 200.000 SIT
 - skupaj 1.279.400 SIT/letno oziroma 2 SIT/m³.

Poraba časa in stroški dodatne priprave lesa za javno dražbo:

- za označevanje izvora lesa: 2-4 min/m³,
- za dodatno manipulacijo (razvrščanje) lesa ob kamionski cesti, vključno z ravnanjem ceste: 6 min/m³, ali
- za označevanje izvora lesa: 2-4 min/m³,
- za nakladanje lesa na kamionski cesti in prevoz na manipulacijski prostor,
- za razvrščanje lesa po sortimentnih skupinah in drevesnih vrstah: 10 min/m³,
- za najemnino zemljišča (minimalna površina za eno dražbeno enoto 1.000 m², izraba 35-krat letno - 7.000 m³, najemnina 50 SIT/m²): 75 SIT/m³.

Rekapitulacija stroškov javne dražbe

a) dražba v gozdu ob kamionski cesti:

označevanje izvora sortimentov	90-180 SIT/m ³
objava dražbe	2 ali 40 SIT/m ³
priprava in organizacija dražbe	76 SIT/m ³
dodatno razvrščanje lesa	506 SIT/m ³
SKUPAJ	674-764 SIT/m ³
	10-11 % povprečne prodajne cene lesa

b) dražba na posebnem dražbenem prostoru zunaj gozda:

označevanje izvora sortimentov	90-180 SIT/m ³
objava dražbe	2 ali 40 SIT/m ³
priprava in organizacija dražbe	76 SIT/m ³
nakladanje in prevoz lesa na dražbeni prostor (10 km po 52 SIT/m ³ km)	520 SIT/m ³
razvrščanje lesa na dražbenem prostoru	506 SIT/m ³
najemnina za zemljišče	75 SIT/m ³
SKUPAJ	1.280-1.370 SIT/m ³
	18-20 % povprečne prodajne cene lesa

Iz kalkulacije je razvidno, da je za koncesionarja, upošteva je omejitve stroškov prodaje v uredbi, ekonomsko upravičena samo dražba v gozdu ob kamionski cesti, na posebnih dražbenih prostorih zunaj gozda pa le za najdražje sortimente.

6 SKLEP

V strokovnem pogledu so spremembe in dopolnitve Uredbe o koncesiji za gospodarsko izkoriščanje gozdov v lasti Republike Slovenije povsem nesprejemljive, kažejo na popolno nerazumevanje bistva koncesijskih razmerij in nepoznavanje sodobnih poslovnih odnosov (npr. pri prodaji lesa).

Pri tem pa ne gre zatiskati oči pred vsaj dvema ključnima problemoma: določanjem povprečne prodajne vrednosti gozdnih lesnih sortimentov in kontrolo realnosti normativnih postavk v sečnospravnih načrtih. Pri tem je treba upoštevati, da so to podatki, ki jih dajemo (ocenjujemo) vnaprej za naslednje leto in so podlaga za določitev deleža dejanske tržne realizacije kot plačila za koncesijo. Koncesija ne pozna naknadnega obračuna (poračuna).

Prodajno ceno gozdnih lesnih sortimentov, ki je temeljni vhodni podatek za izračun višine plačila za koncesijo v naslednjem letu, bi morali vsako leto za vse koncesionarje določiti enotno za skupine sortimentov in drevesne vrste, sortimentno sestavo pa določiti glede na strukturo izbranega drevja za posek in tržno realizacijo v tekočem letu pri posameznem koncesionarju. Trg gozdnih sortimentov je danes odprt in les se prevaža in prodaja po vsej Sloveniji in v tujino, zato ni več mogoče govoriti o kakšnih lokalnih cenah lesa, razen če so posledica posebnih tržnih razmer ali kakovosti. Določiti je treba samo usposobljeno in zupanja vredno organizacijo, ki bo spremljala tržne razmere. Prihodek od izkoriščanja gozdov pri posameznem koncesionarju bi torej bil zmnožek ugotovljenih prodajnih cen gozdnih lesnih sortimentov v tekočem

letu in predvidenega obsega gozdne proizvodnje, upošteva je dogovorjeno sortimentno sestavo. Tak pristop bi spodbujal čim boljšo prodajo gozdnih lesnih sortimentov, korist od tega pa bi imela tako koncesionar kot koncedent.

Podlaga za določitev stroškov izkoriščanja gozdov pa so sečnospravilni načrti, pri čemer morajo sestavljalci upoštevati enotne normative za dela pri izkoriščanju gozdov in dogovorjeno enotno ceno gozdnega dela. Koncedent pa ne preverja ustreznosti sečnospravnih načrtov in tudi ne vhodnih normativov. Vhodi, ki jih že ob izbiri drevja za posek določa javna gozdarska služba, niso vedno zanesljivi, kriteriji za določanje niso dovolj poenoteni, navsezadnje pa odkazovalec ne more vnaprej vedeti, s kakšnim delovnim sredstvom in kdaj bo koncesionar opravil proizvodnjo. Zato je potrebno preverjati realnost sečnospravnih načrtov. Seveda ne vse povprek, ampak vzorčno in pred tem določiti pravila ravnanja, kadar preverjanje pokaže odstopanja od stvarnosti.

Tako bi zmanjšali sedanje nezaupanje med koncesionarji in koncedentom, celoten proces določanja višine plačila za koncesijo pa bi bil hitrejši in bolj učinkovit ter tudi cenejši.

Viri

- BELJO-REČIČ, M., 2000. Organizacijski i ekonomski učinci slobodnog tržišta šumskim proizvodima. -Magistarski rad, Zagreb, Šumarski fakultet, 122 s.
- DJOKIĆ, D., 1994. Licitacija kot način javne prodaje. - Ljubljana, Gospodarski vestnik, 205 s.
- UGRENOVIĆ, A., 1931. Iskoriščavanje šuma I., -Zagreb.
- WINKLER, I. / VOVŠEK, A. / FURLAN, F., 1992. Oddaja del in prodaja lesa iz javnih gozdov. Strokovna in znanstvena dela 111. Ljubljana, BF, Oddelek za gozdarstvo, 66 s.
- WINKLER, I. / KOŠIR, B. / KRČ, J. / MEDVED, M., 1994. Kalkulacije stroškov gozdarskih del.- Strokovna in znanstvena dela 113, Ljubljana, 69 s.
- WINKLER, I., 1998. Zakup gozdov in koncesija za gospodarsko izkoriščanje državnih gozdov v Sloveniji.- Zbornik gozdarstva in lesarstva 57, s. 207-233.